

Lekcja

Temat: Wojny Rzeczypospolitej w XVIII wieku- powtórzenie.

Rozbiory Polski

W czasach panowania dynastii **Wettynów** w Rzeczypospolitej państwo to było już jedynie cieniem dawnej świetności.

Ciągłe wojny wieku XVII i początku XVIII doprowadziły państwo na skraj upadku i zapaści gospodarczej. Rzeczypospolita była jednym z nielicznych krajów, które w XVIII wieku odnotowały spadek liczby ludności, zamiast jej znacznego wzrostu. Wojny i okupacje, jak również przemarsze obcych wojsk (często na terenie Rzeczypospolitej toczono wojny, w których oficjalnie ona nie uczestniczyła), jak również seria wojen domowych doprowadziła do **ruiny gospodarkę**.

Sytuację pogorszyły także wielkie epidemie. Kolejnym czynnikiem pogarszającym sytuację ekonomiczną państwa był **spadek koniunktury na zboże** w Europie Zachodniej, co odbiło się boleśnie na dochodach gospodarki folwarcznej.

Jednocześnie doszło do całkowitego upadku władzy i autorytetu państwa. Władcy z dynastii saskiej byli przez ogół szlachty postrzegani częściej, jako „zło konieczne” i nieledwie wrogów złotej wolności, niż faktycznych władców. Stąd też wielki opór szlachty przeciw jakimkolwiek reformom i wzmocnieniu władzy królewskiej, czego dowodem jest np. **konfederacja tarnogrodzka** w latach 1715 – 1717.

W wyniku upadku władzy centralnej coraz większą rolę zaczęli spełniać lokalni możnowładcy, magnateria i bogata szlachta, której najbogatsi przedstawiciele panowali nad swoimi ziemiami niczym samodzielni władcy. Rzeczpospolita była w momencie największej anarchii takim właśnie konglomeratem państw magnackich, luźno tylko ze sobą zrzeszonych, a często prowadzących prywatne wojny przy słabości aparatu państwowego i sądowniczego.

Do ogromnej władzy doszli **hetmani**, mimo że wojsko Rzeczypospolitej istniało już wtedy wyłącznie na papierze. Z czasem wielu magnatów uświadamiało sobie, że jakiegokolwiek wzmocnienie władzy spowoduje ukrócenie ich wpływów i zmniejszenie potęgi. Stąd też nagminna praktyka wykorzystywania wszelkich możliwości do zrywania sejmów i zapobieganiu reformom. Wykorzystywano do tego szczególnie często praktykę znaną, jako **liberum veto** – sejm był zrywany, jeżeli chociaż jeden poseł sprzeciwił się wprowadzanym przez niego ustawom. Stąd też bogate stronnictwa magnackie utrzymywały biednych posłów szlacheckich, by ci zrywali sejmy z niewygodnymi ustawami.

Ogółem na 39 sejmów, które powinny się odbyć za czasów saskich, sukcesem zakończyło się tylko 8. Okres saski to także wzmocnienie wpływów krajów sąsiednich na Rzeczpospolitą. Austria, Rosja i Prusy widziały w słabej Rzeczypospolitej gwaranta stabilizacji w rejonie, jak również potencjalny cel ekspansji, stąd też na dworach w Wiedniu, Berlinie i Petersburgu dbano o to, by utrzymywać stan anarchii.

Wielu posłów i magnatów pobierało pensje od obcych władców, w zamian za to, spełniali ich polityczną wolę. Wszelkie próby oporu były łamane obcymi interwencjami.

Próby reform państwowych przypadają na czasy Stanisława Augusta Poniatowskiego, rządzącego od roku 1764. Przeprowadzone one były już zbyt późno, by móc podźwignąć państwo z upadku. Mimo śmiałych prób reformowania ustroju, jakim była np. **Konstytucja 3 Maja (1791)** ostatecznie Rzeczpospolita zniknęła z mapy w wyniku trzech rozbiorów, z których ostatni odbył się w **1795** roku.

Zapisz wiek wydarzeń historycznych cyframi rzymskimi:

1772 r., 1793 r., 1794 r. 1795 r.